

D · N
18/9 1955

Vapnen och kriget

Då det talas om möjligheten av ett storkrig — ett krig i vilket världsmakterna deltar — förutsätts i regel att ett sådant krig också bleve ett totalt krig, vilket närmast innebär att även atom- och vätebombarna skulle komma till användning. Detta förhållande har lett till förhoppningen att ett storkrig aldrig skall komma till stånd. Förutsättningarna för denna under den senaste tiden ständigt stegrade förhoppning är två. De s de nya vapnens förödande verkningar över huvud; de svenska krigsöverstar som varit de sista på skansen då det gäller att nedvärdera dessa vapen är äntligen och definitivt förstummade. De s att vid en viss produktion av dylika vapen n tståndarna i realiteten blir jämsstarke; de har båda tillräckligt många bomber för att ödelägga fiendelandet och försprång i fråga om bombernas antal, kraft och överföring till målet liksom i fråga om industriell kapacitet över huvud blir därför praktiskt taget oväsentliga.

Men tyvärr kan inte tanken stanna vid detta perspektiv, enligt vilket krigets fruktansvärdhet skulle avskaffa kriget. Det är trots allt möjligt att atomvapnen släpps lösa. Och det är — denna är den eventualitet som här särskilt skall beröras — möjligt med ett storkrig utan total karaktär, utan att de största bomberna fälls. I amerikansk debatt har denna möjlighet alltmåra uppmärksamats. Opinionsen i USA är lika klart inställd på att inte bruka de svåraste vapnen utan ovillkorlig nödvändighet som att undvika preventivkrig. Varför skulle, resonerar man, inte också ryssarna vilja handla på samma sätt, alltså föra ett "konventionellt" krig; deras ännu sannolikt bevarade överlägsenhet i fråga om andra vapen än atomvapen och deras propaganda just mot atomkriget ger anledning anta att de fortfarande — liksom då USA ensamt hade atombomber — tänker sig detta. Därmed försvinner den "garanti" mot ett totalt storkrig som under några år bestod i att USA var fredligt och hade ett avgörande försprång på atombombernas område och senare antagits vara för handen på grund av att ett atomkrig kunde krossa båda parterna.

Från dessa utgångspunkter skärps den redan tidigare starka amerikanska inriktningen på att ett krig skall kunna vinnas utan atombomber. Självfallet måste bomberna finnas i tillräcklig omfattning; eljest kan man vara övertygad om att Sovjet skulle begagna dessa

vapen. Men man måste vara så väl beredd på ett mera "ordinärt" krig att segern i ett sådant kan anses tryggad. Kommer då inte ett besegrat östblock att i sista hand tillgripa atomvapen? Jo, den risken kan inte uteslutas. Men den kan minskas genom att krigsmålen begränsas; framför allt får inte, sägs det på vissa håll, den under det andra världskriget komprometterade fordran på "kapitulation utan villkor" uppställas.

Ett storkrig kan tänkas utan total karaktär, än mera är naturligtvis detta fallet med ett mindre krig; det har vi redan sett i Korea och Indokina. Sannolikt är att kommunistisk aggression i framtiden liksom hitills främst tar sig formen av isolerade attacker på den fria världens utposter, gerillakrig och omstörtningsförsök. Demokratiernas, och särskilt USA:s, förmåga att slå tillbaka sådana angrepp utan att övergå till totalt storkrig är av utomordentlig vikt, kanske avgörande för utgången av den konflikt som vi måste räkna med för årtionden framåt.

Det har under de senaste åren talats så mycket om helvetesbombernas fasor att folk nästan tycks ha glömt hur verk-

samma och ohyggliga de s. k. konventionella stridsmedlen är. I själva verket kan ett utdraget krig, fört efter ungefär det andra världskrigets mönster, bli lika ödeläggande som ett atomkrig. Det är inte atomkrig, utan krig över huvud det gäller att hindra och genom en världsorganisation en gång i framtiden omöjliggöra.

Med de utsikter, eller rättare möjligheter, som här antytts blir ett vapen av särskild betydelse, den taktiska atombomben. Det har sagts att själva detta uttryck är vilseledande, att någon klar gräns mellan atombomber av detta slag och de "äkta" atombombarna inte finns. Påpekandet är formellt riktigt, men i realiteten oväsentligt. Ty med all säkerhet kommer, såsom den amerikanska debatten inskärper, de taktiska atombombarna med sina begränsade verkningar att brukas i framtida storkrig — sannolikt också i mindre krig — medan det är möjligt eller troligt att de egentliga helvetesbombarna får stanna i reserv. Därmed är det klart, ännu klarare än då överbefälhavaren avgav sitt förslag i ämnet för nära ett år sedan, att Sveriges försvar är otillräckligt, ja, dåligt, så länge vi inte har eller tillförsäkrats taktiska atombomber. Detta grundläggande krav borde den nya försvarskommissionen omedelbart ta upp; det är så angeläget, så tvingande, att varken partitaktiska beräkningar eller avspänningspropaganda bör hindra dess snabba förverkligande.